

INTERNAL AUDIT IN HOSPITAL AS SUPPORT THE ACCOMPLISHMENT OF BUSINESS AIMS

UNUTARNJA REVIZIJA U BOLNICI KAO PODRŠKA OSTVARENJU POSLOVNIH CILJEVA

SIMIC, Dragica & VULIC, Jasenka

Abstract: *The goal of business is the provision of health care for population using rationally all available resources, personnel, equipment, financial resources. Management of hospital is a complex process in which the funds invest with the goal of getting you better health service. In this part of the external and internal factors affecting the business, a modern hospital management requires identification of risks that could jeopardize the achievement of fundamental business objectives. The task of internal audit is identification of these risks and recommendations whose aim is to manage the business risks of hospital.*

Key words: *management, hospital, internal audit, risk*

Sažetak: *Cilj poslovanja bolnice je pružanje zdravstvene zaštite stanovništvu racionalnim korištenjem svih raspoloživih resursa, kadrova, opreme, financijskih sredstava. Poslovanje bolnice složen je proces u koji se ulažu sredstva s ciljem dobivanja što kvalitetnijih zdravstvenih usluga. U sklopu vanjskih i unutrašnjih čimbenika koji utječu na poslovanje, suvremeno upravljanje bolnicom zahtjeva identificiranje rizika koji mogu ugroziti ostvarenje temeljnih poslovnih ciljeva. Identifikacija tih rizika i preporuke kojima je cilj upravljanje rizicima u poslovanju bolnice zadaća je unutarnje revizije.*

Ključne riječi: *poslovanje, bolnica, unutarnja revizija, rizik*

Authors' data: Dragica Šimić, dipl.oec., Opća županijska bolnica Požega, Požega, dragica.simic@pozeska-bolnica.hr; Jasenka Vulić, mr.sc., Opća županijska bolnica Požega, Požega, jasenka.vulic@pozeska-bolnica.hr

1. Uvod

U procesu upravljanja bolnicom management bolnice uspostavio je upravljačku strukturu od koje očekuje poslovanje s najmanje rizika na svim razinama sustava. Nalazi unutarnje revizije trebaju dati managementu bolnice određenu sigurnost da kontrole koje je uspostavio funkcioniranju na zadovoljavajućoj razini te da se poslovanje odvija sukladno propisima i na načelima dobre prakse.

Funkcija unutarnje revizije je pokazati gdje su slabosti u poslovnom procesu koje mogu dovesti do neželjenih efekata, lošeg poslovanja i u vezi s time do ograničenja u pružanju zdravstvenih usluga. U literaturi je područje unutarnje revizije uglavnom obrađeno u teorijskom dijelu, a malo je radova koji opisuju praktični rad unutarnje revizije u javnom sektoru. Obzirom da je to područje koje se vrlo intenzivno uvodi u institucije javnog sektora, namjera ovoga rada je da prikaže na nekoliko primjera upotrebu i opravdanost uvođenja unutarnje revizije u bolnicama, kao dijelu sustava unutarnjih i financijskih kontrola.

2. Identifikacija i procjena rizika – prva faza u reviziji poslovnih procesa bolnice

Kako bi revizor identificirao najznačajnije rizike, koji mogu utjecati na poslovanje bolnice, mora procijeniti čimbenike koji mogu i u kojoj mjeri utjecati na odvijanje poslovnih procesa.

Na poslovanje bolnice utječu različiti čimbenici koji mogu u određenim trenucima ugroziti ostvarenje ciljeva. Neki od njih javljaju se u dužim vremenskim intervalima i najčešće nisu predmet redovnog rada revizora jer zahtjevaju značajne strukturalne promjene, neki se mogu očekivati redovno, npr. svake godine i mogu se planirati strateškim ili godišnjim planom revizije. Postoje čimbenici koji se javljaju neplanirano i na koje unutarnja revizija mora reagirati odmah.

Vanjski čimbenici koji mogu ugroziti poslovanje bolnice su:

a) promjene u pripadajućoj populaciji, uzrokovane ekonomskim, socijalnim i ostalim čimbenicima (pad broja stanovnika, lošija starosna struktura stanovništva)

Procjenjuje se kao rizik nižeg stupnja s obzirom na to da se bitnije promjene u populaciji javljaju u dužim vremenskim razdobljima.

b) način financiranja djelatnosti i promjene u načinu financiranja mogu značajno utjecati na financijsku stabilnost bolnice, a s tim u vezi i na normalno funkcioniranje djelatnosti.

Unutarnji čimbenici koji mogu ugroziti poslovanje bolnice i slijedom toga pružanje zdravstvenih usluga na odgovarajućoj razini su:

c) nemogućnost osiguranja adekvatne tehnološke opremljenosti bolnice za obavljanje djelatnosti,

d) nemogućnost uprave da osigura pravovremena stručna usavršavanja radi osiguranja kontinuiteta u obavljanju djelatnosti i prihvaćanja modernih metoda liječenja

e) neracionalno gospodarenje i upravljanje bolnicom poslovanje koje nije usklađeno sa zakonima i propisima kojima je regulirana zdravstvena djelatnost

3. Mjere učinka na poslovanje bolnice

U sljedećoj fazi revizor procjenjuje kolika je mogućnost da će se identificirani rizici stvarno dogoditi i u skladu s tim odlučuje koja su područja poslovanja potrebna najprije revidirati i u kojem opsegu.

Naša su iskustva da su bolnicama, odnosno zdravstvenim ustanovama, najizraženiji sljedeći rizici:

- a) rizici da rezultati poslovanja nisu proporcionalni uložnim sredstvima u poslovanje bolnice
- b) rizici da se poslovanje ne vrši sukladno zakonima i propisima koji reguliraju područje zdravstva
- c) rizik neučinkovite zaštite podataka u informacijskom sustavu bolnice

Identifikacija ovih rizika i preporuke za njihovo otklanjanje osnova su rada unutarnjeg revizora u bolnici.

U čitavom nizu različitih analiza, procjena, preporuka i davanje stručnog mišljenja, unutarnji revizor nastoji smanjiti mogućnost da se neželjeni rizici pojave.

4. Primjer revizije poslovnih procesa u bolnici

4.1. Revizija procesa nabave medicinske opreme u 2007. godini

Poslovni cilj procesa nabave medicinske opreme je nabava medicinske opreme koja će zadovoljavati potrebe bolnice na najbolji mogući način. Nabava medicinske opreme mora biti u skladu sa zakonskim propisima i u ugovorenim rokovima isporučena bolnici.

Revizijom se utvrđuje vrši li se nabava opreme:

- a) prema planovima nabave opreme u kojima su prisutne realne potrebe bolnice
- b) prema postavljenim prioritetima u nabavi opreme koji trebaju biti u skladu s Pravilniku o kategorizaciji medicinsko-tehničke opreme zdravstvenih ustanova (NN br.55/07) i Zakona o kontroli kvalitete zdravstvene zaštite (NN br.107/07)
- c) u skladu s Zakonom o javnoj nabavi

Zatim, utvrđuje se poštuje li se način isporuke opreme, koji je predviđen ugovorom o isporuci, evidencija oprema u knjigama bolnice te postoje li uvjeti za sigurno rukovanje instaliranom opremom.

Revizija je vršena na uzorku od osam nabava medicinskih aparata u 2007. godini.

4.1.1. Nalazi i preporuke vezane uz proces nabave medicinske opreme

Nalazima je utvrđeno da se oprema nabavlja temeljem planova koje donosi ravnatelj na temelju planova odjela i ostalih jedinica koje donose voditelji ustrojbenih jedinica. Voditelji zahtjeve za nabavkama koje se zatim uvrštavaju u planove nabave, dostavljaju u pisanoj formi koja sadrži stručno-medicinsko obrazloženje nabave.

Testiranjem na uzorku od osam nabava medicinske opreme tijekom 2007.g. utvrđeno je da su sve nabave vršene temeljem odredbi Zakona o javnoj nabavi ili odredbama

Uredbe o nabavkama robe male vrijednosti. Sredstva za nabavke planirana su u decentraliziranim sredstvima, izuzev nabavke iz sredstava donacije.

Pregledom dokumentacije utvrđeno je da su ugovori o nabavi sklopljeni u skladu s odlukama o izboru najpovoljnijih ponuditelja. Izvršena je primopredaja opreme uz potpise ovlaštenih osoba bolnice, koji su jamčili potpisom da su obavili kvalitativni i kvantitativni pregled opreme. Uvidom u glavnu knjigu i pomoćne utvrđeno je da je oprema uvedena u propisane računovodstvene evidencije .

Pregledom dokumentacije i razgovorom s inženjerom zaštite na radu utvrđeno je da se u dijelu sigurnosti u radu s medicinskim aparatima za koje je Zakonom o zaštiti na radu to obveza, provode sve procedure sukladno odredbama Zakona, ispitivanja ispravnosti aparata.

Stručno revizorsko mišljenje: Kontrole u procesu planiranja nabave medicinske opreme su zadovoljavajuće. Kontrole u primjeni Zakona o javnoj nabavi su zadovoljavajuće.

Također, u cilju osiguranja rada s aparatima na siguran način provode se sve procedure propisane zakonom.

4.2. Primjer revizije informacijskog sustava

Predmet revizije je kontrola zaštite podataka u informacijskom sustavu kao i kontrola izvršenja ugovora o održavanju jedinstvenog bolničkog informacijskog sustava.

Neučinkovita zaštita podataka u informacijskom sustavu može dovesti do povrede odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka, propisa koji reguliraju liječničku tajnu te Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zaštiti prava pacijenata.

4.2.1. Nalazi i preporuke vezane uz informacijski sustav

Bolnica je informatizirana 01.rujna, 2006.g. uvođenjem jedinstvenog bolničkog informacijskog sustava. Svi podaci od dolaska pacijenta u bolnicu i tijekom cijelog liječenja kao i sva medicinska dokumentacija bilježi se u sustavu.

U sustavu postoje različita prava pristupa podacima koji se dodjeljuju sukladno ovlaštenjima pojedinih korisnika sustava. Npr. neograničena korisnička prava u korištenju sustava ima management, zatim liječnici, a znatno manja djelatnici na nižim razinama korištenja sustava. Liječnici mogu na svim odjelima bolnice imati uvid u sve podatke o pacijentima, opće i medicinske podatke (nalaze, otpusna pisma, operacijske protokole, itd.). Uprava bolnice ima pravo uvida u sva izvješća kojima se prati poslovanje bolnice u svim njezinim djelovima, odjelima i ambulantama te raznim statističkim podacima.

Revizijom je utvrđeno da se stalno vrše prilagodbe programa specifičnim zahtjevima medicinskih djelatnosti u vezi s vođenjem medicinske dokumentacije i osiguranja svih informacija koje sustav može pružiti. Zaštita medicinskih podataka o pacijentima u informacijskom sustavu vrši se na tri razine:

- a) pristup svakom računalu u bolnici zaštićen je korisničkim imenom i lozinkom,
- b) pristup serverima na kojima se nalazi medicinska dokumentacija zaštićeno je korisničkim imenom i lozinkom,
- c) sama aplikacija bolničkog informacijskog sustava sadrži sustav zaštite koji ograničava pristup medicinskim podacima samo ovlaštenim osobama.

Stručno revizorsko mišljenje: Zaštita podataka o pacijentima u informacijskom sustavu je zadovoljavajuća.

5. Savjetodavna uloga revizora

U praksi prevladava mišljenje da je unutarnji revizor osoba koja treba pregledati dokumentaciju nakon što su se poslovne promjene dogodile u smislu isključivo kontrole onoga što je bilo, najviše kontrolirajući odvija li se poslovanje na zakonit način. Na taj način rad unutarnjeg revizora se poistovjećuje sa radom vanjskog revizora.

Kontrola pravilne primjene propisa dio je rada unutarnjeg revizora, kao i ponovni pregled dokumentacije sa ciljem otklanjanja eventualnih nepravilnosti. Daleko značajnija je savjetodavna uloga revizora u smislu davanja mišljenja o poslovanju uopće u svim njegovim dijelovima. U toj ulozi unutarnji revizor je konzultant, savjetuje što treba učiniti da bi se uspostavile odgovarajuće kontrole i postupci da bi se uspješno upravljalo rizicima tijekom odvijanja različitih poslovnih procesa.

Ova funkcija revizora pretpostavlja dobro poznavanje poslovanja bolnice.

6. Zaključak

Zakonom o proračunu i Zakonom o sustavu financijskih kontrola u javnom sektoru uspostavljena je funkcija unutarnje revizije kod korisnika proračuna. Ustanove su korisnici proračuna, te je bolnica stoga obveznik primjene ovih odredbi Zakona. Bolnica je ustrojila Odjel za unutarnju reviziju prije dvije godine.

U radu su prikazani neki od primjera rada unutarnjeg revizora u bolnici.

Zbog složenosti poslovanja bolnice, gdje s jedne strane postoje ograničena sredstva za financiranje zdravstvene zaštite, a s druge nagli razvoj tehnologija i suvremenih metoda u liječenju bolesnika koji utječe na rast troškova liječenja, stalna analiza sustava sa ciljem postizanja što ekonomičnijeg i racionalnijeg poslovanja, poslovanja na zakonit način, te na načelima dobre prakse, potreba je bolničkih sustava.

7. Literatura

Pernar, L. (2004). Suvremena organizacija unutarnje revizije unutar javnog sektora, *Računovodstvo i financije*. str.59-63. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

Ministarstvo financija (2006). *Standardi unutarnje revizije II A.*, str. 2-17

Parač, G. (2006). Novi sustav revizije proračunskih korisnika, *Računovodstvo, revizija i financije*. str.26-31.

Parač, G. (2006). Različiti oblici nadzora nad proračunskim sredstvima, *Računovodstvo, revizija i financije*. str.9-14. RRiF-plus, Zagreb

Bulat, T. (2007) Metode za revidiranje računalne obrade podataka, *Računovodstvo, revizija i financije*. str.97-100.